

FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG“ KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egészévre . . . . . 6 korona
Félévre . . . . . 3 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
ZSITYAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Körtelek).

Gyertyánffy István.

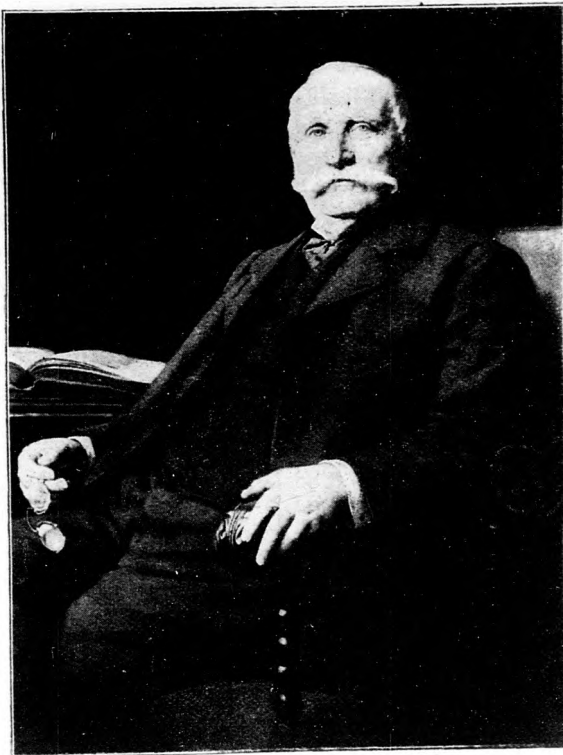
A múlt hónapban ünnepelték Budapesten a tanügy lelkes hívei és barátai Gyertyánffy Istvánt, a magyar szakoktatás kiváló férfiát abból az alkalomból, hogy az ősz tanférfiu arczképét az állami tanárképző-intézet dísztermében leleplezték.

Gyertyánffy István, ki 65 éves kora mellett is a legjobb erőben érte meg azt a szép megtiszteltetést, hogy volt tanítványai az ország minden részéből összegyűlve ünnepelték volt mesterüket, aki kiváló helyet foglal el népnevelésünk ügyének bajnokai közt. Az ünnepelt 41 évig példás buzgósággal és nagy sikerrel működött a tanári pályán, melyre 20 éves korában lépett. 1873-ban állította Trefort miniszter a budai tanárképző-intézet élére, mint igazgatót s ekkor vette át a „Néptanítók Lapja“ szerkesztését, melyet kiváló tapintattal szerkesztett.

Mikor pedig az egyszerű budai intézetet a közoktatásügyi kormányzat főiskolává avatta, a Pedagógium vezetését a kormányzat jónak látta Gyertyánffy István szakavatott kezére bízni. Gyertyánffy István nagy

tehetségét és erejét azonban ez a kettős állás nem merítette ki; ezek mellett munkálkodott a zeneirodalom terén is; évek során át volt

igazgatója a tanszermuzeumnak. 1878 óta tagja az orsz. közoktatási tanácsnak és egyéb társadalmi testületeknek. Hosszu tanári pályáján tanítványainak nemcsak mestere, de igazi jóltevője is volt, sokat áldozott a népnevelésre s most is volt tanítványai által arczképe leleplezése alkalmából rendezett ünneplés azzal viszonzta, hogy a tanítványai fiainak felsőbb iskolai ösztöndíjra 10.000 forint értékű alapítványt tett. Gyertyánffy István most is, amidőn az egy emberöltőn át lelkiismeretesen végzett tanügyi munkálkodás után a jól megérdemelt nyugalmat élvezhetné, még mindig nem pihen, hanem fiatalos kedvvel és kitarással dolgozik tovább a magyar közoktatásügy szol-

GYERTYÁNFFY ISTVÁN.

gálatában s a tanügyi lapok, szépirodalmi és egyéb folyóiratokban gyakran találkozunk szakavatott és hosszas gyakorlati tapasztalatra valló cikkeivel.

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb
magvak beszerzési forrása
ajánlható
cs. és kir. udvari szállító magkereskedése
Mauthner Ödön Budapesten, VI. ker., Andrásy-ut 23. szám.

Nines munka.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter a fővárosban az ipari munkások részére munkásközvetítő-intézetet létesített, ahol a munkaadók bejelentik munkás-szükségletüket s a munkások megtudhatják, hogy kinél miféle föltételek mellett kaphatnak munkát. Kétségkívül ez az intézmény, amely kiegészíti Darányi földmívelésügyi miniszternek a mezőgazdasági munkások közvetítésére már évek óta működő intézkedéseit úgy a munkások, mint a munkaadók szempontjából föltötte fontos és áldásos. De a munkásközvetítő-intézet egynehány hónapi fönnállása oly bajokra mutatott rá, amelyekről eddig is sejtelmünk ugyan volt, de biztos tudomással róluk nem birtunk.

A munkásközvetítő-intézmény helyisége előtt a József-köruton ugyanis naponként 500—600 ember áll állandóan és több ezerre megy azoknak a kőműveseknek, építő napszamosoknak, ácsoknak, asztalosoknak és más ipari munkásoknak a száma, akik állandóan munkát keresnek, de akiknek aránylag csak csekély részét tudja a munkaközvetítő intézet elhelyezni; mert a munkaadók kevés munkást keresnek. Az általános pangás oly nagy, hogy mindenki lehetőleg összeszorítja igényeit és szükségleteit a lehető legkisebb mértékre s különösen a nagy építő vállalkozóknak a legutóbbi időben történt bukása az építkezéseket csökkentvén, ezzel együtt a kőműves, ács, asztalos, bádogos, lakatos, szerelő stb. munkások ezrei munka és ezzel kereset nélkül maradtak.

Hogy a fővárosi munkástömeg kereset nélkül marad, ennek a vidékre is okvetlen kihatása van. Mert hisz a fővárosi munkások legnagyobb részét a vidékről idetódult munkakeresőkből állanak, akik a fővárosban kilátásban levő nagyobb munkabérek reményében, elhagyják szerény otthonukat, egyszerű életviszonyaikat és feljönnek a fővárosba — nyomorogni. Mert igaz, hogy a fővárosban magasabbak a munkabérek, ámde ezzel szemben a megélhetés minden föltétele jóval nehezebb, az élelmiszerek ára, a lakásbérek sokkal magasabbak, mint a vidéken. A nagyobb munkabér dacára tehát a munkások megélhetése épenséggel nem könnyebb. Csak egy dolog van, ami igazolhatja a munkásoknak a fővárosba való tódulását, hogy itt több alkalom volt eddig az állandó munka szerzésére, mint a vidéken. Ámde ennek is vége van immár. Különösen a nyári időben, amidőn a vidéken a gazdasági munkák javában folynak, amidőn a mezőgazdaság is számos munkáskezet foglalkoztat.

Eddig is kárhoztattuk azokat, akik mester-ség tudása nélkül pusztán a magasabb napszám miatt tódultak a fővárosba, elnéptelenítették a

vidéket, ott a munkabéreket ezáltal aránytalanul drágává tették anélkül, hogy a maguk sorsán tetemesen segítettek volna, mert a mit kerestek, azt a fővárosban el is költötték. Most azonban valósággal óvunk mindenkit, hogy a fővárosba törekedjék, szaporítani a munkanélküliek ezrekre menő számát, elkölteni esetleg megtakarított néhány fillérét és nyomorogni a jobb jövő reménye nélkül.

A mezőgazdaság fejlődése mind nagyobb számu munkáskezet igényel nálunk is. Ismét vissza kell térnünk oda, amit annyiszor hangsúlyozni nem tartjuk elegendőnek, hogy a mezőgazdaság bajain kell segíteni, olyan intézményeket és törvényeket kell életbeléptetni, amelyek a mezőgazdaság nagyobb jövedelmezőségét előmozdítják s akkor a gazdák is törekedni fognak jobban gazdálkodni, ehhez több munkáskezet alkalmazni és képesek lesznek a munkásokat is jobban fizetni. A munka hiánya a fővárosban ismét mutatja, hogy a mezőgazdaság jólétének biztosítása nélkül, az az itt-ott felmerülő ideiglenes föllendülés nem sokat ér, mert ez rövid időre néhány ezer embert munkával és keresettel elláthat, de állandó keresetet csak a mezőgazdaság nyújthat, amely az emberi táplálékot, — melyre mindig szükség van — állítja elő. Ha a mezőgazdaság virágzik, akkor a vidéki munkásoknak is van keresetük és akkor nem fognak a fővárosba a bizonytalan jólét reményével tódulni, hogy a bizonyos nyomorba jussanak. Legfőbb kötelessége a kormánynak, a törvényhatóságnak és a társadalom minden egyes tagjának a mezőgazdaság felvirágoztatására törekedni.

Az összeférhetetlenségi bizottság munkája.

A képviselőház összeférhetlenségi bizottságának a bejelentések hosszú sorozata ugyancsak megszorította a munkáját. Van dolga tehát a bizottságnak elég s így a képviselő urak legalább rászolgálnak a képviselői napidijakra.

Az összeférhetlenségi bejelentés valósággal dühöngési mániává lett s parlamenti életünkben még ehhez hasonló eset nem fordult elő; nem kevesebb, mint 65 bejelentés fekszik a bizottság előtt és várja elintézését. A bejelentések legnagyobb részben a szocialisták táborából erednek, akik az új politikai rendszer alatt kényelmetlenül érzik magukat, az ördög sem hederit rájuk, nem üldözi őket tévtanaik terjesztésében senki, minélfogva nem „dolgozhatnak“ a kellő sikerrel sem, mert hiszen nincs „ok“ arra, hogy magukat a nép előtt martirok gyanánt tüntethessék fel. Kár is tehát a szót vesztetni rájuk. A 65 összeférhetlenségi eset érdemleges tárgyalása igen sokféle okmányok a különböző miniszteriumoktól való beszerzését teszi szükségessé. És éppen ez elegendő ok arra, hogy az összeférhe-

tellenségi bizottság fölmentve érezze magát a nyári-munka izzadságos fáradoalmaitól. Valószínű, hogy az esetek tárgyalása teljesen az őszi ülészsakra marad ép a fönt jelzett oknál fogva.

Országgyűlés.

A pünkösdi ünnepeken szünetelt a képviselőház. Az ünnepi szünet után újra összeülnek honatyáink, hogy a magyar nemzet életében oly fontos tárgyról, a mezőgazdasági törvényekről folytassák a hasznos és czélszerű tárgyalásaikat és új törvények létesítésével előmozdítsák a mezőgazdaság körében felmerült bajok orvoslását. *Darányi Ignác* miniszter buzgólkodása és fáradhatlan tevékenysége folytán sor került tehát végre az országot leginkább érdeklő ügyek, a mezőgazdasági állapotok rendezésére is. *Darányi* miniszter hosszú tapasztalatok által szerzett mély tudással kidolgozott törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, melyben a gazdasági alkalmazottak sérelmei lesznek orvosolva. Az egyes ezikkelyek odairányulnak, hogy a földbirtokos és az alkalmazott közötti viszonyok minél igazságosabb, minél helyesebben oldassanak meg a törvény által.

Sor kerül a munkás- és cselédpénztárra is, melynek megvalósítását *Darányi* miniszter azon oknál fogva sürgeti, mert erre nézve már előzőleg a kormány kötelezettséget vállalt. *Darányi* minisztert teljes elismerés illeti buzgólkodásáért, melyet a magyar munkásnép érdekében ez alkalommal is kifejtett. Most a képviselőházon van a sor, hogy az üdvös alkotások mielőbb életbe lépjenek, hogy a mezőgazdasági munkások és cselédek rokkantság esetében segíeytessenek, a balesetek pedig ne képezzenek a munkásalád koldusbotra jutását.

Az öntöző-csatornák létesítésére szolgáló törvényjavaslat pedig különösen az Alföld száraz vidékein a mezőgazdaság biztosabb termelését és jövedelmezőségét fogja elősegíteni.

Örömmel látjuk képviselőházunknak a legégetőbb kérdésekkel való foglalkozását, mely az országnak mindenestre több hasznot fog hajtani, mint a meddő párttusakodások.

Ausztria.

E héten újból összehívta *Koerber* miniszterelnök az osztrák képviselőházat abban a reményben, hogy tán az utolsó órában bizonyosságát adja a parlament az ő munkaképességének. Ez a kísérlet azonban bizonytalan sorsnak néz eléje, mert a csehek pártja az obstrukciót folytatja teljes erővel s megakadályozza azt, hogy a képviselőház eredményes működést fejtsen ki. A mostani ülésezésre nem kevesebb, mint négyezer kérvény érkezett be s azokhoz mintegy 400 felszólalás várható, ami azt jelenti, hogy szó sem lehet komoly munkálkodásról az osztrák törvényhozásban. Nem marad tehát valószínűleg egyéb hátra, minthogy elnapolják az ülésezést s a nálunk is hirhadt 14. §. erejével való kormányzás következik be.

Hiába való volt *Koerber* miniszterelnök erőlködése, aki az e heti első ülésen kifejtette az osztrák kormány programját, amely tarthatatlannak jelzi, hogy valamennyi osztrák nép folyton csak a nyelv-

viszálylyal foglalkozik, ahelyett, hogy segítene megvalósítani a kormányzatnak a közgazdasági reformokat és egyéb elodázást nem tűrő fontos kérdéseket. A miniszterelnök felhívta a képviselőházat, hogy helyezze elsősorba a törvényt, a rendet, az államot és annak érdekeit. Több cseh képviselő szólalt fel ezután, akik mind hangsúlyozták, hogy óhajtják a nemzeti béke helyreállítását, de egyenjogúság alapján. A miniszterelnök egyezkedő-kísérletei az egyes pártok vezetőivel nem sikerültek; a kormány nem hajlandó engedményeket tenni.

Ennek a visszás állapotnak már most be fog következni a vége azzal, mit fönt is kifejtettünk, hogy az osztrák országgyűlést az uralkodó feloszlattja s kitűzik az új választásokat. Vajjon sikerül e munkaképes parlamentet összehozni a bomladozó, törődött Ausztriának?

Gazdakörök.

A megélhetés napról-napra nehezebbé válik. A mesterségek fejlődnek, az egyszerű gazdának sem elegendő ma már, hogy egyszerűen szántson és vessen és azután hull az áldás magától, hanem tanulni és a mezőgazdálkodás fortélyait kiismerni és alkalmazkodni kell tudni. Manapság, ha valaki foglalkozásában eredményt akar elérni, ha boldogulni akar, erősen kell tanulnia és pályájára előkészülnie. Látjuk is, hogy minden mesterember évekig inaskodik, míg önálló üzletet nyithat, csak a mezőgazdáról gondolja mindenki, hogy ahhoz nem kell tanulás, elég azt úgy csinálni, amint apánktól láttuk, nagyapánktól hallottuk. Pedig a gazdálkodás is nagy tudomány, amit tanulni kell, de amit éppen mert sokoldalú a zsenge iskolásgyermek nem tanulhat meg, mint a mesterségek egyoldalú kézügyességét, hanem a jó gazdának épugy, mint a jó papnak holtig kell tanulnia.

De hol tanuljon, kitől tanuljon a fölnőtt gazda? Régi igazság, hogy a legjobb iskola az élet iskolája — a tapasztalat. A fölnőtt gazda is legtöbbit okul és tanul a maga és a más tapasztalataiból, hogy ha azokhoz hozzájuthat. Ez pedig csak úgy történhetik meg, ha a gazdák egymással érintkeznek; ha a kisebb gazda a nagyobb gazdától, a jobb gazdától megtanulja, hogy hogyan, miképen és mily eszközökkel képes jobban boldogulni, nagyobb jövedelemre szert tenni. De azonkívül éppen a kisebb gazdának áll érdekükben, hogy társuljanak egymással, mert így közösen könnyebben szerezhetnek be jó könyveket, gazdasági ujságokat, amelyekből tanulhatnak, tarthatnak előadásokat, amelyekben dolgaikat megbeszélhetik, könnyebben alakíthatnak szövetkezeteket, melyekkel hitelüket olcsóbban kiszolgálják, terményeiket jobban értékesítik, termelésüket emelik.

Hogy a kisebb gazdák egymással szorosán, közvetlenül érintkezessenek, egymástól okulhaszanak, közös dolgaikat társulás által jobban elősegíthessék, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége elhatározta, hogy minden községben gazdaköröket fog alakítani, amelyeket tanácsadással és vezetéssel ellát, hogy így céljaiknak teljesen megfelelhessenek. A szövetség a megyei gazdasági egyesületekkel kapcsolatban fogja a gazdaköröket megalakítani, alapszabályuk már készen is vannak s azokat kívánatra a „*Független Ujság*” szerkesztősége is az érdeklődőknek szívesen megküldi.

Építőiparosok nagygyűlése.

Pünkösd két ünnepén tartották meg az ország építőiparosai nagygyűlésüket Budapesten. A gyűlésen főképpen arról tanácskoztak, hogy miképpen lehetne az építőiparnak jelenlegi válságos helyzetén segíteni. Sok figyelemre méltó határozatot hoztak a gyűlésen és valamennyit fölterjesztik a kormányhoz, mely remélhetőleg a bajok egy részét orvosolni is fogja és segíteni fog a derék, törekvő iparosokon, akik saját hibájukon kívül jutottak a válságos körülmények közé.

A válság javarészből a fővárosban s csak szórányosan a vidék nagyobb városaiban érezteti káros hatását. Messze vezetne az okát kutatni ennek a válságnak, melyhez sok körülmény közbejárt. A székesfővárosnak, az ország központjának rohamos fejlődését szinte természetellenesen segítették elő az irányadó körök. Utezzák, városrészek ugyszólván varázsütésre támadtak s a vidék munkásai tódultak a fővárosba, felszíván a földmivelés munkabíró elemeit. Hasonlóképpen történt a vidéki nagyobb góczpontokban is.

Mi tehát az építőipar válságának kiváltóképp káros következtéseit nem annyira azokban az okokban keressük, mint a derék építőiparosok, hanem inkább abban a tünetben, hogy az építés kieroszakolása a fővárosba és vidéki nagyobb góczpontokba tömöríti a mezőgazdasági munkáskezeket. A földmivelés nép tódul be a faluról, otthagyván az ekeszarvát és a nagyvárosban ősi erényeit, erkölceit levetkezve, szaporítja a proletárok azon seregét, mely hazát és istent nem ismerve, téves tanokat szíva magába, pusztítja a nemzet életgyökerét.

Mi tehát abban a hitben vagyunk, hogy az építőipar jelenlegi válságából való kibontakozásra az egyedül célravezető mód, hogy ez az iparág a tisztességes és rendes mederbe tereltesse, ne építünk papiros-palotákat a nagyvárosokban gombamódra a nyereszkezdés kielégítésére, mert ez ismét válságot idéz elő s erre elég példa a székesfőváros, hol az építkezések szinte erőszakos módon való hajszolása folytán ma ezerszámra kong az üres lakás. Másrészt a földmivelés-munkás erejét se

édesgessük el, ne vonjuk el az erőszakos építkezések munkálataihoz az ő foglalkozásától, mert nagy veszély rejlik ebben az elvonásban, a nemzeti erő fejlődésére.

Kereszt-csonkítások.

Az ujonan épült egyetemnek lépcsőházát diszítő magyar czimerről az elmúlt héten ismeretlen tettesek letörték a keresztet. Általános felháborodást keltett ez a gaztett nemcsak az egyetemi hallgatók körében, hanem a magyarság minden rétegében. A király látogatása alkalmára gyorsan intézkedtek a letört kereszt visszahelyezéséről, de másnap újabb merényletet követtek el a magyar czimer keresztje ellen. Egyről teljesen leütötték, a másikon pedig kemény botütések nyomai látszanak.

A merénylet elkövetői ellen szigorú nyomozást indítottak úgy a rendőrség, mint az egyetemi kör részéről, de ezideig semmi eredményre nem vezetett. Valóban szégyenletes dolog, hogy a mai korban és a társadalom azon a magaslatán álló egyének között, akik az egyetemen vannak, éppen azok között akad olyan, aki Magyarország hagyományos ősi czimerét megrongálja. Az egyetemi ifjuság gyűlésén igen heves beszédek folytak az eset miatt. Ezekből kifolyólag hét párbajoset jött létre, amelyek közül három véresen végződött, hanem azért a magyar czimer megcsontítását maig sem tudták kikutatni. Jellemző a magyar ifjuságnál, hogy ha valamely komolyságot és tapintatos eljárást követelő dolgot egyetértve kell tennie, akkor egymásnak rontva párbajoznak. Betegség ez is, miként sok egyéb járvány, melyek az igazságtól legtávolabb vannak, de egészséges értelmiség helyett annál károsabban pusztítja a közerkölcsöket, elferdíti az embereket. A párbajok helyett inkább komolyan kellene látni a czimer-csonkító merénylők kézrekerítéséhez.

Tanárok gyűlése.

A kereskedelmi iskolai tanárok országos egylete pünkösd két ünnepén idei országos gyűlésüket Szegeden tartották meg. A gyűlésen képviselve voltak az ország összes kereskedelmi iskolái.

A közoktatásügyi miniszter képviselőjében Morlin Emil dr. miniszteri tanácsos vett részt a gyűlésen. A vendégek tiszteletére vasárnap délben 1 órakor Szeged városa a Tisza szálloda disztermében lakomát rendezett. Hétfőn délelőtt folytatták a nagygyűlést és be is fejezték. Kunoss Ignác dr. és Nagy Lajos felolvasását a közgyűlés nagy tetszéssel fogadta. Kiss Sándornak azt az indítványát, hogy kereskedelmi iskolai tanárok is részesüljenek kedvezményes vasuti utazásban, elfogadták és ebben az ügyben küldöttség is megy a kereskedelmi miniszterhez. Elfogadták azt az indítványt is, hogy a felső kereskedelmi osztályvizsgát tett tanulók érettségi nélkül is fel legyenek jogositva az egyéves önkén-

tességre. Ebben a tárgyban is felírnak a kormányhoz. Az egyesület elnökévé Névy Lászlót választották meg. A jövő évi naggyűlés Aradon tartják meg. — A tanítóképzőintézeti tanárok országos egylete pedig Kolozsvárott tartotta ugyancsak pünkösdi napján évi közgyűlését, melyen a tanítóképző intézeti tanárok sorsáról vitakoztak.

KÜLFÖLD.

Angol-bur háboru. Az angolok bevonultak nemcsak Johannsburgba, hanem Transzvál fővárosába, Pretóriába is. Ez még nem azt jelenti, miként az angolok öles hirdetményeken kürtölik, hogy vége van a háborúnak. Krüger elnök a haditanács teljes gyűlése és javaslata folytán hagyta el Pretóriát. Ebben a tanácsban részt vettek az összes bur tábornokok és úgy határozták, hogy a fővárost nem teszik tönkre az ostrommal, ami hiábavaló lenne most. Inkább felvonulnak északra a hegyek közé és onnan folytatják a végletekig való küzdelmet.

Érdekes, hogy az elmúlt héten is angol vereségről jött hír, mely arról tudósít, hogy az angolok előcsapatait jelentékeny veszteség érte. Elesett 37 emberük és sok sebesült. Mikor az angol segédesapatok megérkeztek, már a burok ismét visszavonultak a tulnyomó erő elől. Ebből az következik, hogy a burok egy csöppet sincsenek elkedvetlenedve a harc folytatásától. Szintén azt bizonyítja az a csodaszámban való visszavonulás is, melyet oly ügyesen folytatnak a burok, hogy sehol veszteséget nem szenvedtek a tízszeres angol erőttől.

Botha tábornok, a burok fővezére gyönyörű zászlót kapott a pretóriai nőktől, melynek átvételénél úgy nyilatkozott, hogy *mindaddig, amíg ezrekre menő áldozatkész emberre számíthatnak, nem szabad függetlenségünk feladására gondolnunk!* A fővezér kiáltványt bocsájtott ki, melyben minden megelőző rendeletet felfüggeszt és Pretóriában a rend fentartására bizottságot nevezett ki. Krüger elnök is csak azután határozta el Pretória kiürítését, amikor a teljes haditanács ezt javasolta.

A háboru az angoloknak ezideig ezer millió forintjába került, a burok csak hatvan milliót költöttek. Most úgy hiszik, hogy hova-tovább mind több és több lesz az angolok költsége, tehát a háborut még őszig folytatják a burok. Azután pedig guerilla-harcot kezdenek, ami annyit jelent, hogy kisebb csoportokra oszolva hol itt, hol ott megjelennek és szüntelen rettegésben tartják az angol megszálló-örséget. Ez a guerilla-harc Angliát bizonyosan ki fogja meríteni.

Amszterdamból arról értesítenek, hogy Krüger és Stein elnökök, valamint a bur köztársaságok vezéreibei a háboru befejezése után ide költöznek. Ingó vagyontuk már hír szerint odaszállították a németalföldi bankba. Szent-Pétervárról azt

írják, hogy újabb önkéntes-csapatok indultak Dél-Afrikába a muszkák közül.

Igy tehát nincs vége az angol-bur háborúnak, sőt a khinai események gyors fejlődése, a lázadás terjedése új fordulatot adhat a szabadságukért lelkesen küzdő burok igaz ügyének.

Khinai zavargások. A világ legezárkóztabb országában zavargás ütött ki, még pedig igen komoly és nagy jelentőségű. A zavargás, mely forradalomra változott, egyre terjed és hogy miért forronganak a mennyei birodalomnak nevezett Khina népei, azt a következőkben mondjuk el.

Khina a legrégebbi állam a földtekén. Régi szokásait, vallását és alkotmányát évezredek át ragaszkodással megőrizte, féltette minden újítástól. Európa művelt államaitól nagyon őrizkedik a khinai, mert félti régi szervezetét. A vasutakra haragszanak, mert a szegény fuvarozó népnek, akik hátukon hordották, vagy folyókon vontatták a teherszállítmányokat, azoknak elveszi kenyerét, keresetét. Utálják az európai kereskedőket, mert ők is kalmárkodók. Félnak a hittérítőktől, mert a régi szent vallásukat, a butha vallást látják megtámadva a vallásujítók által. Evégből egy hatalmas párt alakult a khinai nép között, akiket sokféle néven neveznek: *öklöző társaságnak, nagy és egyesületnek, az angolok egyszerűen bokszereknek hívják a lázadókat.*

Ezeknek a bokszereknek célja: elpusztítani a vasutakat, az idegeneket és a hittérítőket. Hónapok óta kezdtek mozgolódni. De nem volt annyira feltűnő, hogy világesemény számba jöhetett volna, mert hittérítőket és keresztényeket öltek meg Khinában minden esztendőben.

Hanem az utóbbi időkben a belga társaság vasutját, mely Peking várostól Honkongig terjed, teljesen összerombolták és ezért a belgák 25 millió kártérítést követeltek, továbbá jelentették a kormánynál, hogy intézkedjen a további védelem végett. A khinai katonák kivonultak, de egyetértve a lázadókkal, nem bántották egymást. Így a veszély még inkább fejlődött, terjedt annyira, hogy a Pekingben tartózkodó külföldi nagyköveteket is veszély fenyegette. A nagyhatalmak ekkor hadihajóikat küldötték a nagykövetségek védelmére és 100—100 fegyveres matröz vonult be Pekingbe minden nagy állam követsége elé. Az osztrák-magyar nagykövetség elé szintén bevonultak fegyveres katonáink. Azonban ez csak Pekingben csinált nyugalmat. A lázadás azért folyton nő. A meggyilkolt európaiak száma szaporodik és a bokszeres kegyetlenségei fokozódnak. Az orosz vasut védelmére küldött kozák csapatokat ágyulövésekkel fogadták a lázadók. A khinai császár-palotában pedig palota-forradalmi hírek keringenek. Egyszóval Khina nagy világesemények helye lehet rövid idő alatt.

Halálos baleset a budapesti villamos vasuton.

Püskösd hétfőjén halálos baleset történt a fővárosban a villamos vasuton.

Nyolcz óra után a 24-es számú kocsit a zugligeti végállomásról Tamás István kocsivezetőnek be kellett volna vezetnie a városba, de a közönség olyan vadul rohanta meg a kocsit, hogy Tamás föl sem tudott menni rá. A nagy tolakodásban valaki meglökte a féket, a kerekek megoldódtak és a kocsi a lejtőn megindult lefelé. A sinek esése igen nagy s a vezető nélkül maradt kocsi őrült sebességgel száguldott végig a pályán. A Zugligeti-ut és a Virányos-ut keresztezésénél hirtelen kanyarodója van a vágánynak s mikor a szédületes rohanással vágtató kocsi odaért, az első kerekek a lökéstől a levegőbe ugrottak, a kocsi kisiklott, nekiment egy villamos vezetőki oszlopnak és össze-vissza zuzódva fölborult. Vagy 70 ember tolakodott volt föl a kocsira, ezek közül négyet holtan, kilenczet súlyos sebekkel borítva huztak ki a kocsi roncsai alól, a rémes jajveszékélésre a közeli vendéglőkből oda siettek.

Rögtön telefonáltak a mentőkért, kik hamarosan meg is érkeztek. Egyik közeli villából előkerült egy orvos is: Vaszary Nándor dr., aki az első segítséget nyújtotta a sebesülteknek. A rendszeres segítséget a mentők nyújtották, akik néhány ott veszteglő villamoskocsiból négyszöget formáltak s ezen az elzárt helyen dolgoztak.

A halottak a következők: Fábry Alfrédné, 46 éves, Gromma Gyuláné, 28 éves, Schneider Kálmán, 24 éves kereskedősegéd és Brantweiner Mór, a kassa-oderbergi vasut 40 éves főmérnöke. A súlyos sebesültek ezek: Fábry Alfréd, 46 éves kassa-oderbergi vasuti főfelügyelő, ki családjával szombaton érkezett Teschenből Budapestre látogatóba; Fábry Jenő, 6 éves fiúcska, az előbbinek fia; Brantweiner Vilma, 18 éves urileány; Singer Berta és Singer Regina, varrónők; Steintzinger Berta, 40 éves üvegkereskedőné; Riedner Gizella, Wiener Bella és Maurer Anna szabónők.

A lapok természetesen nagyban foglalkoznak azzal, kit kell a szerencsétlenségért felelőssé tenni? Okolják a rendőrséget, a közönséget, a villamos kocsik vezetőit — de a villamos vasuti társaságra egyik sem gondol. Az igaz, hogy a budapesti közönségnél kiméletlenebb, rendetlenebb és tolakodóbb nincsen s kirándulásairól úgy tér haza rendesen, hogy villamoson és vicinálison dulakodik helyért. A rendőrség csak annyiban hibás, hogy a 10.000-nyi kiránduló közlekedéséhez nem küldött elég embert. A villamos kalauzok pedig olyan tulterhelt s fizikailag kizsartott emberek, hogy képtelenek rendet tartani. Hanem a vasuttársaság nyereszkesedési vágya oly nagy, hogy feleannyi kocsit sem járat, mint amennyi elégséges volna az óriási forgalom lebonyolítására.

A Cserebogár Jóska gyilkosai.

Előző számunkban kimerítőleg foglalkoztunk Popes György vagy ráfogott nevén: Cserebogár Jóska meggyilkoltatásának esetével. Most csupán az egri törvényszék végtárgyalásának eredményét adjuk, miként előbbi számunkban ígértük. A végtárgyalás szombaton reggeli 5 óráig tartott és az esküdtekhez 51 kérdést intéztek. Ludányi Béla kir. ügyész elmondta vádbeszédében a gyilkosság borzalmas részleteit. A vádbeszéd után a védők beszéltek védeneczeik mellett és csak reggeli 5 órakor olvasta fel Farkas Pál elnök az esküdtek ítéletét, mely a következőleg hangzott:

Kohlmann István kétfestőt kötélhalálra, *Kohlmann István* életfogytiglan tartó fegyházra, *Gottlieb Lajos* péksegédet 15 évi fegyházra és *Kohlmann Terézt* 1 $\frac{1}{2}$ évi börtönre ítélték. *Kohlmann Ilonát* felmentették.

Kohlmann kegyelmet kért. A védők pedig semmisségi panaszt jelentettek be. Az ügyész megnyugodott az ítéletben.

MI UJSÁG?

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése 1900. május hó végével lejárt és akiknek mai számunkhoz csatoltan postautalványt küldöttünk, felkérjük, hogy előfizetésüket mielőbb megújítani sziveskedjenek, mert ezek a t. előfizetők már csak a 25-ik számot kapják, ha előfizetésüket meg nem újítják.

A király szemléje. Ő Felsége a király hétfőn kezdte meg a bécsi helyőrség részletes szemléjét. Először a bosznia-hercegovinai 1. és 4. gyalogezred került sorra. A szemlén ott voltak Ferencz Ferdinánd trónörökös, Krieghammer hadügyminiszter, Beck báró, a vezérkar főnöke, számos tábornok és az idegen katonai attassék. A csapatok az előirt taktikai gyakorlatokat mutatták be s a király nagyon megdicsérte kifogástalan maguktartását és készütségüket.

Esküvő. Buday Barna, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárja, a „*Független Ujság*” társszerkesztője, kinek lapunk olvasói annyi élvezetes órát köszönhetnek, püskösd másodnapján vezette oltárhoz Buday Mariskát, Buday Ferencz nyiregyházi ügyvéd bájos leányát Ó-Fehértón. Kedves társszerkesztőnk családi fészkeinek megállapításához szívünk-ből szerencsét és boldogságot kívánunk.

Kossuth-szobor Nagy-Szalontán. Nagy-Szalonta városa elhatározta, hogy Kossuth Lajosnak szobrot emel. A szobor mintáját, mely Tóth András debreczeni szobrász műve, már ki is állították. A szobrot valószínűleg a jövő tavasszal fogják felállítani és ünnepélyesen leleplezni.

Szobor Bethlen Gábornak. Nagy-Enyed városában lelkes mozgalom indult meg, hogy Erdély egykori lángeszü hadvezérének és fejedelmének, Bethlen Gábornak, nagy érdemeihez és emlékéhez méltó szobrot emeljenek. A szobor-bizottság most az ország hazafias közönségéhez fordul, hogy adományaival tegye lehetővé a nagy arányúnak tervezett érekszobor felállítását. A szoborra szánt adományok az országos Bethlen szobor-bizottsághoz küldendőek Nagy-Enyedre, legkésőbb ez év végéig.

A német császár Bécsben. Egy bécsi lap értesülése szerint Vilmos császár aug. 18-án érkezik Bécsbe, hogy személyesen fejezze ki szerencsekívánatait a királynak hetvenedik születésnapja alkalmából. A német császár e hír szerint augusztus 18-án reggel érkezik Bécsbe s még aznap este visszautazik Berlinbe.

Magánpecséten tilos a magyar czimer. Egyes kereskedők a magyar czimert magán-pecsétnyomókba is bevésették. Minthogy a magyar czimer csak a hivatalos pecsétekben használható, a belügyminiszter most körrendeletet bocsátott ki, a melyben kijelenti, hogy az ország czimerének pecsétben való használata csak állami és országos jellegű hatóságokat illet meg, de magánjellegű testületeknek és egyeseknek ez nem engedtetik meg.

Pusztító zivatarok. Torontálmegyében óriási zivatarok voltak a múlt héten. Botos községben a villám lecsapott és a tehénpásztort, öt ökröt és egy tehenet agyonstujtott. Bégaszentgyörgyön is agyonütött a villám egy mezőn dolgozó munkást és két lovat. Nagybecskereken pedig felhőszakadás volt. A földmívelési miniszterhez érkezett jelentés szerint Beregmege mezőkászonyi járásában a múlt pénteken nagy zivatar, fél óráig tartó jégeső volt, mely a gyümölcs és szőlőben nagy károkat okozott. Ugyszinte óriási felhőszakadással vegyes jégverés vonult Székesfejerváron keresztül. A veteményekben, különösen a szőlőkben, nagy kárt okozott.

103 éves asszony halt meg a napokban Halászbán, az öreg Lábané, aki közel ötven éve volt már a Csuha és Kállay család szolgálatában és oltalma alatt. 1815-ben ment férjhez s most hogy meghalt, 60 éve már hogy özvegy volt. Egyébként egész családjá mind ilyen nagy kort ért el. Az utolsó két évtizedben majorosné volt; még tavaly pápaszem nélkül és egészen apró öltésekkel varrogatta ingvállait s huzta a czérnát a tübe.

Álarczos rablók. Turja bács megyei községben Morócz István ottani földbirtokos házába álarczos rablók törtek be s mikor revolvert akart fogni rájuk, az egyik fejszével leütötte. Nyöszörgésére a szomszéd szobában alvók is felriadtak, mire az álarczos rablók megugrottak. Másnap Morócz sebébe belehalt. A gyilkosokat még nem sikerült elfogni.

Czigánymerénylet egy ezredéves emlék ellen. Komáromból írják, hogy az ország legnagyobb ezredévi emlékének, a bánhidai 26 méter széles turul madárnak a szárnyairól a kóbor cigányok nagy darab érczet levettek s azt részben Tatán eladták, részben üstöket csináltak belőle. A cigányok gazságára Tatán jöttek rá, mert megismerték az eladott érczről, hogy az a turul szárnyából való. Csodáljuk, hogy az ottani hatóság nem őrizteti a drága emléket.

GAZDASÁGI DOLGOK.

A gyümölcsfák ápolása.

II.

Alig van hasznosabb és nemesítőbb foglalkozás a gyümölcsfatenyésztésnél s éppen ezért annak előmozdítása és teljes fellendülése érdekében felette kívánatos, hogy az ápolására vonatkozó ismeretek minél szélesebb körben terjesztessenek. Nem vélünk tehát mi sem felesleges munkát teljesíteni akkor, midőn a tárgyat illetőleg egy-két nevezetesebb tudnivalót közlésteszünk.

Vita tárgyát képezi még ma is azon kérdés, hogy vajjon hasznos-e, czélszerű-e gyümölcsfáink alatt egyéb növényeket termesztetni. Némelyek károsnak tartják, azt állítván, hogy a gyümölcsfa nagyon megsínyli azt; másik ellenben határozottan javasolják. A gyakorlat eredménye szerint a dolog úgy áll, hogy nemesak lehet, hanem bizonyos időközben határozottan szükséges a gyümölcsfák alatt elterülő földdarabot egyéb növények termelésére fölhasználni, mert ezáltal az összeüledett s néha már kőkeménységűvé vált földet megporhanyítjuk, a levegőnek a talajba való hatását s az esőnek könnyebb behatolását előmozdítjuk. Azonban nem minden növény alkalmas e célra, hanem csak az, melynek gyökere nem hatol a földnek mélyebb rétegeibe s amely tenyészideje alatt kapálást igényel. Ezek szerint, amely alkalmas például egy sekélyebb gyökerezetű kapásnövény, épp oly káros lehet a mély gyökerezetű luczerna, mely magától a gyümölcsfától vonná el a tápanyagot oly mértékben, hogy azt a gyümölcsfa okvetlenül megérezné s ezenkívül a földet is meglehetősen kiszáritaná.

Uj gyümölcsök létesítésénél arra is ügyelni kell, hogy milyen állapotban van a gyümölcsfa; nevezetesen milyen annak gyökérzete, törzse és koronája. Elvül szolgáljon az, hogy vásárlás alkalmával ne azt nézzük, vajjon olcsó-e a gyümölcsfa, vagy drága; hanem azt, hogy teljesen egészséges-e, mert ha beteges, nem teljesen ép fát ültetünk ki, az vagy meg sem ered, vagy ha megered is, csak kinlódás lesz az élete s rövid néhány év múlva elpusztul. Éppen ezért vizsgáljuk meg annak gyökereit, hogy vajjon nincsen-e megsérülve, nincsen-e erős karós gyökere, van-e rajta ujjnyi vastagságu mellékgyökér bőven, mert minél számosabb a mellékgyökér, annál gyorsabban képződnek friss szivógyökerek. Friss szivógyökerek törzse is legyen egészséges, sima és egyenes növéssü, a korona felé vékonyodó, jól fejlett s elegendő magasságu. A koronája ne legyen nagyon visszametszve, hanem fiatal, erőteljes hajtásokkal birjon.

Ha ilyen gyümölcsfára tettünk szert, azt okvetlenül a még ősszel mélyen megásott földbe ültessük ki tavasszal, de előbb arról is gondoskodjunk, hogy a fiatal gyümölcsfa elegendő táplálékot találjon helyén. Istállótrágya nem lesz megfelelő e célra, hanem egy trágyakeverék, amely vízből, továbbá foszforsav és nitrogéndus műtrágyából álljon; e keverékbe belemártjuk a gyökeret s tetejébe érett komposzt teszünk.

Ha a gyümölcsfa terméketlennek bizonyulna, úgy e bajon azáltal lehet segíteni, hogy koronáját megritkítjuk, a felesleges hajtásoktól megszabadítjuk s csakis azon ágakat hagyjuk meg, melyek teljesen épek, egészségesek és simák. Ezen sima ágakba egy más termékeny fának leszedett rügyeit illesztjük be szemzés szerint s azután raffiaháncsesal bekötözzük. Második esztendőben, ha a forradás tökéletesen jött létre, a fa már termést ad. A munkálat végrehajtására legalkalmasabb a tavaszi idő s különösen a nemesebb alma- és körteféléknél indokolt ez eljárás. Megjegyezzük azonban, hogy a terméketlen beoltandó fának koronaágait nem szükséges megcsontítani vagy visszavágni; teljesen elegendő a ritkítás, amely mellett még arra kell nézni, hogy a mellék-hajtások keletkezésükkor rögtön eltávolíttassanak.

(Vége.)

A zöld takarmány.

Zöld takarmány nélkül helyes és okos gazdálkodás nem is képzelhető. Mai napság már minden gazda vet zöld takarmánynak valót; egyrészt, hogy állatjait jól elláthassa, másrészt, mert a vetési forgó is megkívánja. Ha a föld nem nagyon kötött és nem tulságosan gyomos, tiszta ugar helyett is gazdaságosabb zöld takarmánynak valót vetni.

A zöld takarmány vetése csakis ott mellőzhető, ahol sok a rét és onnan kerül elég szálas takarmány.

Lehetőleg ne csak egyféle zöld takarmányt vessünk, hanem többféléket. Ez azért jó, hogy így minden időben van takarmányunk és aztán, ha egyik nem sikerül, sikerül a másik.

Ha többféle takarmányt vetünk, úgy válogassuk azokat össze, hogy ne egyszerre kerüljenek kasza alá. Legkorábbi zöld takarmányt ad például az őszi rozs, aztán jön az őszi borsó, majd a herére, luczernára, baltaczimra, zabos bükkönyre kerül a sor. A csalamádét lehet több heti időközökben vetni, így még késő ősszel is van zöld csalamádénk.

Fontos dolog az is, hogy mikor kaszáljuk a zöld takarmányt. Leghelyesebb a zöld takarmányt akkor kaszálni, mikor virágzani kezd. Ekkor ad legtöbbet. Ha igen zsenge korában vágjuk a takarmányt, valamivel táplálóbb ugyan, de tömegében oly kevés, hogy az ekkor való kaszálása pazarlás. Ha ellenben virágzás után vágjuk, mikor már magvát érlelni kezdi, silány takarmányt ad.

Egyik-másik zöld takarmányfélének most lévén a kaszálása, arra is figyelmeztetem gazdatársaimat, hogy fokozatosan térjenek át a zöld takarmány etetésére, eleinte több száraz takarmánnyal keverjék a zöldet és a keverékben lassanként szaporítsák a zöldet, így mire tiszta zöld takarmányra kerül a sor, az állat annyira megszokja, hogy nem esik

semmi baja. Éppen e szempontból sohase etessünk frissen kaszált takarmányt, hanem etetés előtt mindig fonnyasztjuk meg kissé.

Óvintézkedések a száj- és körömfájás ellen.

Az állatjárványok között bizonyára a száj- és körömfájás az, amely úgy a gazdának, mint a kereskedőnek a legtöbb kárt okozza. Százezrek mennek emiatt évenként veszendőbe, a forgalom gátolódik s az állatok ára körülbelül 25% kal csökken.

Hogy a törvényes intézkedések nem elegendők, misem bizonyítja jobban, minthogy ezen betegség majd itt, majd ott üti fel a fejét s ennek csak két oka lehet, melyek a véletlen mellett számba jöhetnek: a vasuti vagonok hiányos dezinfekciója és a ragály fölleptének késő bejelentése.

Föltéve, hogy a vasuti kocsik kellőképpen fertőtlenítettek, ez nem elegendő, hogy a ragályozás meggátoltassék, de arra is ügyelni kell, hogy a kirakott állatok a berakottakkal ne érintkezzenek, ami csak az esetben lehetséges, ha a pályaházaknál elkülönített berakó és kirakó helyiségek létesítenek, melyek használat után azonnal alaposan fertőtlenítendőek. Hányszor fordul elő, hogy igás állatok érkezik és hizóállatok bevaggonoztatnak; hosszabb szállításnál megesik, hogy az egészen egészségesen berakott hizómarha a bécsi, müncheni vagy budapesti piacon száj- és körömfájással érkezik meg; ellenkező is előfordulhat, hogy az érkező igásállatok lesznek ragályozva az elszállított hizóállat által; s a leggondosabb utánjárás arról győz meg, hogy a ragályozás a be- és kirakáskor történik a pályaháznál.

A beteg állatok alá ne szalmával, de tőzeggel almozunk; ez ugyan nem fertőtleníti, csak szagtalanná teszi az ürüleket, de erősen abszorbeálja a gázokat, a patákat és csülköket nem sérti, mint a szalma. Ezen tőzegalmot lehetőleg a betegség egész tartama alatt hagyjuk az istállóban. Ez a trágyalevet teljesen felszívja és a fix betegségi csirákat helyhez köti. Ha ezt a trágyát kihordás előtt jól bekarbolozzuk és átlapátolva a szántóföldre visszük, akkor biztosak lehetünk arról, hogy a madarak nem fognak benne keresgélni s nem hordják szét onnan lábaikon és csőreiken a ragályanyagokat.

Különösen fontos ez télen, vagy olyan időben, midőn a kihordott trágyát azonnal alászántani lehetetlen; a ragályos állatok trágyáját ugyanis a kihordás után haladéktalanul alá kell szántani; ha ez nem volna lehetséges, akkor a trágyát nagy halomban összehordjuk és földdel jól betakarjuk; e helyett 15 cm. magasságban karbolla itatott tőzeggel is betakarjuk, hogy egyesek csizmaikon a ragályt szét ne hordják.

Az állatorvosoknak és minden egyénnek, kik az állatok gyógyításával foglalkoznak, szigorúan meg kellene tiltani, hogy az esetben, ha ragályos istállóban voltak, csizma- és ruhaváltoztatás nélkül egy másik, nem ragályos betegségben levő állatot gyógyítsanak s ezzel érintkezzenek.

Ha ezen intézkedések a ragály terjedését nem gátolják is meg tökéletesen, de bizonyára kevesbiteni fogják az eseteket számát s ezzel az okozott károk is csökkenni fognak.

ENYELGÉS.

MULATTATÓ.

Mikor a „mi fiaink“ bucsuznak!

A mult esztendőben ügyes-bajos dolgom Rózsafaluba vezetett. A nap már ébredőben volt, mikor kocsim a falu határához érkezett... Egyszer csak megszólalt az öreg harang. Olyan bánatos és mégis vigasztaló zugása volt ennek az éreznek, mintha érthető beszédet mondana a hiveknek...

Mikor a tágas, hosszú utcába fordultunk, akkor láttam csak, hogy bizony a rózsafalusiak értik is ám az öreg éreznek zugását!

Hiszen e községben ma ünnepre készülnek! A templomon, a község házában, a nagyobb épületeken nemzetiszínű zászlót lengetett a szél. Az utcán ünnepi díszben sűrű-torog a falu népe. Délczeg legények felbokrétázva, szemrevaló magyar leányok ugyancsak szép nemzeti öltözetben a templom felé sietnek.

Alig vártam, hogy a lelkészi lakhoz érkezzünk. A tisztelendő plebános már messziről integett és mikor kocsimból kiszállottam, én bizony köszöntés helyett nyomban azt kérdeztem:

— Ugyan tisztelendő atyám, milyen ünnepségre készül ez a derék község?

— Igen, válaszolt a tisztelendő atya, nekünk nagy ünnepünk van, mikor a „mi fiaink“ bucsuznak,

— Hova mennek a fiuk, szólottam egy kissé ügyetlenül, mert hiszen tudhattam volna, hogy a magyar fiuk ez időtájtban „rukkolnak be“!

— Három hosszú évre hagynak itt a mi fiaink bennünket — édes öcsém — hát mi bizony így kötjük ide falujához, templomához, szüleje házához, mezőhöz, munkához a „mi fiaink“-at.

Hallgattam e szóbeszédre, mert éreztem, hogy nem értem ezt az ünnepet még, hiszen én ilyet sohasem láttam.

— Csodálkozok öcsém úgy-e bár — folytatta a tisztelendő atya. Ugyanazért, addig is, míg részt vehet a „mi fiaink“ bucsuzásában, rövidesen tájékoztatom a dolog felől.

— Nagyon szívesen veszem, uram-bátyám.

— Mikor én Rózsafalvára jöttem, szomoruan láttam, hogy szülők és fiatalok egyaránt, mily könnyen sőt könnyelműen vesznek, mikor gyermekeik olyan hosszú időre elszakadnak a falutól. Nagy dinom-dánomot csaptak már napokkal előtte és így mámoros fővel bucsuzgattak nagyjától-aprajától, a siró édes anyáktól és leányoktól. Aztán még szomorúabban tapasztaltam, hogy mikor a mi fiaink belekóstoltak a nagyvárosi életbe, a nagy urak szolgálataiba... bizony-bizony vagy nem tértek vissza többé a faluba, vagy ha visszajöttek... nem volt benne köszönet. Elvesztették hitüket, erkölcsüket. Nem volt

többé semmi kötelék, a mi az ifjuság szívére ide kösse a falusi tűzhelyhez, honnan... a leendő gazdák, az új nemzedék bizony hogy pusztultak, veszttek... Leányaink elhervadtak, mint a virág, mely ott virul el a nagy pusztaságban, hol emberi szem sem láthatja. Hát öcsém uram, sok töprengés, még több fáradság után végre sikerült nekünk ezt a szép ünnepséget létrehozni. Most már nincs dinom-dánom a faluban „berukkoláskor.“ Két hete, hogy naponkint a besorozott legényeknek oktatást nyújtok. Készítem őket a katonai életre. Tegnap midannyian elvégezték vallásbéli kötelességeiket. De nem csak ők, hanem az egész falu. Férfiak és leányok, szülők és gyermekek — egyaránt...

E pillanatban újra megszólalt az öreg harang...

— Most jönnek — emelkedett fel a tisztelendő atya — a „mi fiaink“.

Kíváncsian vettem tekintetemet az utcára. Megkapó jelenet tárult elém... Az utca jobb oldalán haladtak a besorozott legények. Tisztán, csinosan voltak öltözve. Kezükből pántlikás botot tartottak, fejüket virágcsokros kalap takarta. Az utca bal oldalán, hasonló szép rendben sorakoztak a falu leányai, kezükben égő gyertyát tartva. Középen volt a főbíró, jegyző, kisbíró és a községi képviselő-testület. Utánuk jöttek a gazdák, szülők, anyák könyes szemekkel, aztán a gyermekek.

— Most már nekünk is mennünk kell, mondotta a tisztelendő atya.

* * *

Az Isten házában vagyunk. Az oltáron száz és száz gyertya ég. Hosszu sorban foglal helyet a fiatalság, úgy — mint azt előbb láttam. A tisztelendő atya az oltárhoz lép. Megszólal az orgona bus hangja, a nép belevegyíti szívből fakadt énekét.

— Édes jó Istenem, sóhajtottam, mily gyönyörűség a magyar népet így látni. Ábitatos lélekkel, nyugodt, tiszta vonásokkal, meghódolva a nagy Istennek, a ki mindenütt jelen van, de különösen itt kell, hogy jelen legyen.

Egyszerre csak elhallgat az ének, az orgona. Csend leszen itt, mint egy sirboltban. Mintha a jó Isten ebben a pillanatban kitért volna fényességét. A tisztelendő ur kifordul az oltártól és beszélni kezd. Hangja remeg, de egyszerre csak átható lesz, mint a tiszta érez csengése.

— Fiaim, szülők, édes hiveim! Legdrágább kincseinket, a mi fiainkat eresztjük ma ki a mi kis fészkeinkből, hogy szolgálják a hazát, királyt és országot. Hosszu időn keresztül elszakadnak tőlünk. Nem kísérheti őket életük útján a szüleik szem, oltalom. Azért ide gyűltünk az Isten szent házába, hogy hit, remény és szeretet szálaival kössük őket vallásunkhoz, falunkhoz, mezőinkhez, tűzhelyeinkhez. Hogy e szálakat itthonról is kezünkbe tarthassuk, mert így reméljük, hogy ők a királyt szolgálva az erényesség útján maradnak.

Igy beszélt a tisztelendő atya még egy ideig szivéből-lelkéből, hogy egyetlen szem sem maradt könyezetlen.

Azután újra megszólalt az öreg harang. Főbíró uram állott elő. Kezében papirost tartott és arról olvasta le a fogadás szavait, a legények meg karban utána mondták:

— Fogadjuk, hogy erényes és tiszta életet élünk. Isten házába járunk, vallásbéli kötelességünket elvégezzük. Községünk becsületét jobban őriz-

bucsucsök, kendők integetése közben váltak el — a fiuk.

Bizony hogy igaz! Nagy ünnepe van e községnek, mikor a „mi fiaink“ — bucsuznak.

* * *

Ott ültünk ismét a lelkészi lakban. A tisztelendő atya kissé elfáradt, de azért oly szívesen válaszolt az én ostromló kérdéseimre.

— Megtartják-e aztán a fiuk a tett fogadást?

H a z a f e l é.

zük, mint saját szemünk fényét, nehogy szégyent hozzunk apáink, anyáink fejére... és így tovább.

A legények fogadása után a leányok mondták:

— Mi is fogadjuk, hogy az erényt becsüljük legtöbbször. Tisztán és szennytelenül őrizzük lelkünket, szolgálunk Istennek és édes szüleinknek.

Oh, ezek a szavak a harang bánatos zugásánál meghatották volna a kőkeményesü szívet is.

Hát hogyan hagytak volna nyomot azoknak az ifjaknak lelkében!?

Aztán az oltárhoz ment a hívők sokasága és tiszta lélekkel magukhoz vették a szent áldozatot.

Isteni tisztelet végével — ugyanazon sorrendben, mint a hogy a szentegyházba vonultak — megindultak a falu határához, a honnan megható

— Legtöbbször, szólott kipirult arccal, emelkedett lélekkel a tisztelendő atya. A rózsafalusi legényeknek igen jó híruk van a katonaságnál. Rendesen előlépnek, büntetést csak ritkán kapnak. Az iszákosság nem szokásuk és a mi a legtisztább örömmöm, rendszerint megőrzik hűségüket az iránt, kit szeretve és szerettetve hagytak itt. Mert a mi fiaink sürűen leveleznek az itthon valókkal. A leányok is irnak nekik. És ugyancsak emlékeztetik ám őket fogadásukra. Megkérdik, járnak-e az Isten házába, kerülnek-e a koresmát, megőrizték a hűségüket? Mily öröm van aztán a községben, ha a „mi fiaink“ haza kerülnek. Délezegen, viruló arccal, romlatlan szível. Itt a tisztelendő atya homloka hirtelen elborult.

— A mult esztendőben — folytatta szavait —

egy igen derék fiunk letévedt az egyenes ösvényről. Nem jött haza, beállott egy nagy városba szőlőgának. A falu időről-időre visszaemlékszik reája. Most gyűjtenek a számára, hogy hazajöhessen... Bár csak jönne!

E pillanatban lépett be egy tisztos, napbarnított arcú földmivelő. Mint a gyermek, úgy mutatta a tisztelendő atyának a „fiu“ levelét...

— Haza jön, mondotta.

— Hát bizony, nekünk szükségünk van a „mi fiaink“-ra válaszolt a tisztelendő atya. Mert a magyar községeknek nem pusztulniok, de erősödniek kell!

Mikor jö el az az idő, hogy minden községnek ilyen ünnepe, ilyen fiai lesznek?

Bodnár Gáspár.

SZEGÉNY BARDOCZNÉ.

— REGÉNY. —

A „Független Ujság“ számára írta: Péterfi Tamás.

(Folytatás.)

— A damnát?!... a damnát?!... — suttogta Gyika, mintha restelné valóban a dolgot. Oh, hogy szeretne volna egy kérelző tekintetét vetni a nemes urnőre, ki eljött beteget látogatni az Ilia gunyos hívására és nem vette tekintetbe az ő haragját, melyet bizonyosan táplál az oláhok embertelen viselkedése miatt. Milyen áldott lélek lehet ez a nő...

— Mit kívánsz tőlem? — kérdezte az urnő a beteget.

— Oh, damná! damná! — sóhajtott Gyika alázatosan, — ez a gazember a nagyságos asszonyt hívta el hozzám, pedig én a szegény Bardocznét vagy valamelyik rokonát óhajtottam...

— Az ismerőseit szintén mondtad! Ne tagadd el hiába! ne szégyeníts meg a damná előtt! — szölt közbe a szemtelenkedő.

— De nem a nagyságos igazgatóné! te, te guny-gép!...

— Megtettem a mivel tartoztam, mint jó keresztény. Azt hoztam, a kit tudtam. Ha nem tetszik, hát visszavezetem...

— Menj! menj! átokgereblye. Minden tettet csufság! Nem félsz az Istentől?!

— Istennek ajánlak pajtás!...

— Még nem akarok meghalni! — vágott bucsuszózatába Gyika.

— Én távozom Gyika, hanem jó tettért tőled sem vártam jót... Oh, nemes keblem! — folytató vonzatott gunyos hangon. — Te Gyika, visszateszlek a puha, vetett ágyra...

— Kergesse ki damná! az Istenért, kergesse ki, mert fölháborít, hogy megféledekem a tisztességről!...

— Megyek! ne fáraszd magad pajtás! már megyek! A szentek seregei gyógytassanak meg, — beszélt siró hangon, — tudom hogy visszahívnál szívesen, a miért most elküldesz pajtás!... Négykézláb másznál a Gredina Bábujjig, de nem látsz!...

— Oh, hogy nem löhetlek keresztül nyomorult! oda ne menj! — ordítá utána a sebesült és hevesen felszökött fekvéséből, de újra visszahanyatlott. Nem látott és gyöngye volt a tetemes vérvesztés következtében.

Ilia elhagyta a kis viskót. A beteg csak percek után tért magához, mit az urnő nyugodtan megvárt.

— Itt van a nagyságos asszony! — kérdezte csendesen Gyika.

— Beszélj, miért hivattál magadhoz!

— Bocsásson meg! ezerszer bocsásson meg damná, — könyörgött a legény. — Nem a nagyságos asszonyt hivattam én, hanem a szegény Bardocznét, de ő nincs itt, elmenekült.

— Bardoczné elmenekült? — tudakolta az új hirt Rónayné, hiszen tegnap estve bezárva hagyta el az égő kunyhójában.

— Ilia mondta nekem, hogy idejekorán menekültek a veszély elől.

— Dehogyan menekült! — folytatta az urnő, — tegnap östve még Ilia gyujtotta föl a kunyhóját és a házába bezárta szegény asszonyt...

— Az anyámat megégette?! — kiáltott fel keserűen a sebesült. — Oh Isten! miért nem látok, hogy megfojtánám a gazembert!... Az édesanyámra gyujtotta a házat!... és bezárta!...

A beteg Gyika borzasztó vergődéseket vitt véghez. Sirt, káromkodott, tépelődött tehetetlenül. Az igazgatóné meglepetve hallotta ezeket és megtudta, hogy Gyika a szegény Bardoczné fia... Tebát ez a legény volt tegnap estve a kertajtónál. Azért mondta a szegény asszony, hogy az az oláh nem fogja őket bántani, mert a fia volt. Valóban nem sajnálta Rónayné, hogy eljött a beteghez.

Gyika tovább tépelődött. Ezerszer kért bocsánatot az urnőtől s ugyanannyiszor köszönte meg fáradozását, a melyet nem ő kért, de még csak gondolni sem merészkedett volna! A nagyságos asszonyt hívni beteg-ápoláshoz?!... Oh, az a nyomorult gazember!...

Az igazgatóné, mihelyt megtudta, hogy Gyika a Bardocz Istvánné édes gyermeke az első férjétől, azonnal elhatározta, hogy magához viszi ápolni. Jót tesz a fiával az édes anyáért... Megvárta, míg a beteg legény csendesült és tudára adta szándékát:

— Tégedet a házamhoz vitellek Gyika.

— Oh damná azt ne tegye!...

— Miért mondd Gyika?

— Egy oláh ficsort a házához venni?!... Ugyan mivel érdemelte meg?!... talán azzal, hogy a rablásban segített az elmúlt éjjelen?... Ne damná! Azt ne tegye, hogy ápoljon! vagy ápoltsasson!... nem érdemlem én!...

— De az édesanyád eljött utánam megmenteni engemet! Csak kötelességet teszek a fiával!...

— Oh az én édes anyám! — sóhajtott szomorúan a legény, — az áldott jó asszony!

— Csak a kölesönt adom vissza Gyika. Azért ne ellenkezz, hiába, úgy sincs neked senkid, mert a szegény Bardoczné rokonai Kolozsváron laknak.

— Senkim sincsen!... — panasolta Gyika, — éppen senkim! mert az anyámra is rágyujtották a házat! Oh hogy nem láthatok csak egy óráig!...

— Ne tépelődj Gyika. Majd jobban leszel te nálam. Ne ellenkezz semmit. Utánad küldök.

Negyed óra sem telt el s Gyika ott pihent az igazgatóné egyik oldalszobájában puha párnák között. Sebjeit újra kötözte maga az urnő, de könnyedén, nem három lepedővel, hordóvastagságúra csavarva, a mint Ilia tette csufságból.

Hiába ellenezte Gyika, mégis a nagyságos asszony személyesen rakta föl a hideg kendőket és végre eltűrte, mert elmenekülni nem tudott a jótétemény elől. Szemhéjait, melyek bedagadtak, nem bírta fölnyitni s feküdt és türt a gyógyulásra várva, mint egy tehetetlen világtalan. Édesanyjáról nem szólott neki az urnő, hogy

annál inkább meplepje vele, ha felgyógyul. De Bar-doezné előtt is eltitkolta a Gyika ápolását, hogy örö-met szerezzen néhány nap múlva a szegény asszonynak.

IX. Fejezet.

A „Gredina Bábuluj“.

Az érezhegység körül lakó erdélyi oláh nép regéi-ben többször fordul elő a Gredina Bábuluj, mely a boszorkányok kertjét jelenti. Századok óta mesélnek róla és századok után fognak regélni szép, csodás és borzalmas történeteket. Pedig nem félelmes ez a hely, inkább kedves, gyönyörködtető tündérvilág a fellegekig emelkedő sziklák közé szorítva. És a néphit a maga módja szerint magyarázza meg az itt előforduló termé-zeti csodákat. Nem kutatja azoknak valódi okait, hanem

szent áhitattal hiszi az öregektől hallott sokféle regét, boszorkánytörténeteket és a kedves mondákon rajongva csüng lelke, hiszen azok olyan szépek, olyan különösek, olyan édes titkot rejtegető csodás dolgok. A pásztor-népnek már életviszonyainál fogva is szüksége van az ilyen csodahistóriákra.

Ime az egyik mese:

Egyszer gazdag király uralkodott az aranyhegyek felett s birodalma kiterjedt a félvilágra. Hanem a ha-talmas ember nem elégedett meg a félvilággal. Az egésztest akarta meghódítani, hogy a világ fölött ural-kodhasson. (Folyt. köv.)

Képeinkhez.

Hazafelé. A Pista juhász hazatereli a juho-kat. Nagy a megdöbbenése azonban, mikor látja, hogy az akol ajtaja be van zárva. Kapja magát, ökölbe szorítja a kezeit s ugyancsak döngeli az akol ajtaját. A birkák meg az apró bárányok is, ugyancsak neszezik ezt a különös zörejt, türelmet-lenek is különben, hiszen olyan jó volna már el-pihenni a szalmában.

Enyelgés. A piktor ur, aki annyira szereti a szabad természetet, hogy kijárkál a mezőre és állat-képeket, tájképeket füst, a mezőn összetalálkozik Juczival, aki friss füvet visz haza kötevényében a boczinak. A piktor szemét vet a csinos leányzóra, hozzácsatlakozik, átfogja jobb kezével a karesu de-rekát s hizelgő szavakat sugdos a fülébe. Megigéri neki, hogy lepingálja — Juczival azonban nem mer kötélnek állani, mert mit szólana az édes szülője, aki amugy is megtudná, hisz a kajla kis béres gyerek, a szomszédasszony fia, ott leselkedik most is utána a cserjék között. Így aztán a piktor ur terve és egyéb más reményei dugába dőlnek. Ezt a kedves jelenetet ábrázolja mai szép képünk.

Tréfás rejtvény.

Ó-vel a rabok mellett áll.

I-vel pedig sebre használ.

Ü-vel hely, ahol nincs semmi.

É-vel forrásból indul ki.

Á-vel víz, a medrén kívül.

U-vel pipál s henyélve ül.

Magában egy betű csupán,

Ez volna a tréfás talány.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő június hó 16.

A „Független Ujság“ 22. számában közölt talány megfejtése:

Munkács,

Kincs,

Mihály,

Munkácsy Mihály.

Helyesen fejtették meg: Balazsovics Mariska, ifj. Brunner András, Baráth János, *Fejér Mariska*, Gazdag János, Abonyi munkás-egylet, Kota Sándor, Mikolajcsik András, Bardóczi János, László Endre, Gál Károly.

A sorshuzásnál Fejér Mariska k. a. (Losonc) neve jött ki elsőnek, kinek a kitzött jutalomdíj gyanánt Jókai Mór „Csata-képek“ az. művét küldöttük meg.

Budapesti piaci árak.

Budapest, 1900. június 9-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) *Buza* 15.70—16.30 K. *Rozs* 13.20 K-tól 14.00 K-ig. *Árpa* 11.20 K-tól 11.60 K-ig, jobb minőségű 14.20 K-tól 14.40 K-ig. *Zab* 10.00 K. *Tengeri* 11.10 K.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	27.40	26.00	24.20	23.00	22.40	21.20	19.30	16.20	11.60

Buzakorpa finom 9.40 K, durva 9.40 K.

Egyéb magvak: *mák* 50—60 K 1 q., *bab* fehér nagyszemű 14—16 K, aprószemű 14—18 K, *tarka* 12—20 K, *lencse* 12—20 K, *borsó* héjas 20—24 K, *lóhere* 150—160 K, *lucerna* 128—132 K, *baltaczim* 24—26 K.

Takarmányvásár. Réti széna 400—600 fillér, muhar 560—640 fillér, zsupszalma 260—320 fillér, alomszalma 200—240 fillér.

Juhvásár. Belföldi hizlalt ürü 39—42 K.

Sertésvásár. Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 102—104 fillér, 280—300 kg.-mos 108—102 fillér, öreg 300 kg.-on tulí 96—89 fillér, szerb 90—100 fillér.

Marhavásár. Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 60—67—, középminőségű 52—60—, alárendelt minőségű magyar ökör 46—52—, jobb minőségű magyar és tarka tehén 42—64—, magyar tehén középminőségű 42—64—, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 42—64—, szerbiai ökör jobb minőségű 52—62—, kivitel —, középminőségű 46—50—, szerbiai bika 54—68—, szerbiai bivaly 46—52—, kiv. — koronáig métermázsánként élősúlyban.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 2.20—2.40 K, csirke 0.90—1.40 K, káppan hizott 0.00 K.—0.00 K.

Tojás alföldi 57—58 K, erdélyi 56—67 K, ládánként. Tea-tojás 100 drb 4.20—4.24 K.

Tejtermékek. Teavaj 1.70—2.10, tejföl 50—56 fillér literen-ként, főzővaj 1.20—1.60 K, tehénturó 16—24 fillér kg.-ként.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés K. 0—0— 1 q 6.00—8.—, Petrezselyem 100 kötés 0—0—, 1 q 36—40—, zeller 100 drb 14.00—28.—, karalábé 2.00—10.00, vöröshagyma 100 kötés 0—, 1 q 12—15—, foghagyma 28—36—, vörösrépa 100 drb 1.20—2.00, fehérrépa, fejeskáposzta 00—00—, kelkáposzta 100 drb 4.00—5.00, vöröskáposzta 00—00—, fejessaláta 1.00—1.60, kötött saláta 0—0—, burgonya rózsa 1 q 5.40—6.20, sárga 6.00—6.40.

Legjobb gépolajok és egyéb gazdasági cikkek a legelőnyösebben beszerezhetők

RADWANER és RONAI

magkereskedésében

BUDAPEST, V., Nádor-u. 8. sz.

J. C. SCHMIDT erfurti magtermelő német cs. udvari szállító magyarországi főraktárában.

Ugyanott a világhírű erfurti kertí magvak, valamint az összes gazdasági vetőmagvak legjutányosabban beszerezhetők.

Helyközi telefon: 34—90.

— Tessék árjegyzéket kérni. —

A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaság:

szarvasmarha, borju, juh, kecske, bárány és sertések

bizományi eladásával

foglalkozik.

A bizományba küldött állatokat — kísérő nélkül lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásnál nem szükséges jelen lenni. A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő

előleget nyújt

hatóságilag megállapított kamatláb mellett.

Vasuti küldemények czimzandók:

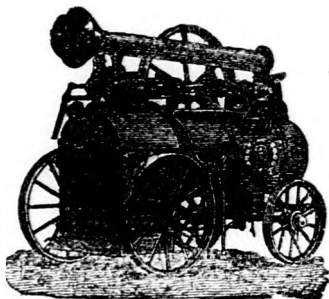
Vásárpénztár, Budapest, Ferencváros.

Levél-, sürgöny, telefonczim: „Vásárpénztár—Budapest.”

Fehér Miklós

gépgyára

Budapest, IX., Üllői-út 23. szám.

CSEREÜZLETEK loko-

mobiliók és cséplőgépekre kötetnek.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzeséplő garnitúrákat, Compound lokomobilokat stb., raktáron tart mindennemű gazdasági gépet, földmívelési eszközt, továbbá

jól kijavított

lokomobilokat és cséplőgépeket különböző gyártmány és nagyságban, ajánlja jól felszerelt gépműhelyét gépek javítására és malomszerelvények gyártására.

Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Készpénz kölcsön

földbirtokokra és házakra

a valódi becsérték háromnegyed részéig 20—60 évi törlesztésre. Birtokos fölmondhat bármikor, pénzintézet ellenben nem.

Lebonyolítás 14 nap alatt.

Konvertálás bélyeg- és illetékmentes.

Semmi előleges költség.

Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv-másolat.

Ingtalan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, VI., Váci-körút 39.

A hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokok által is ajánlott intézetünk tíz évi fennállása óta 50,000,000 franyi kölcsönt szavaztatott meg.

Kurcz Lipót és Társa

photocinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

Clichéket

Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-typia, fametszet stb utján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöztetnek.

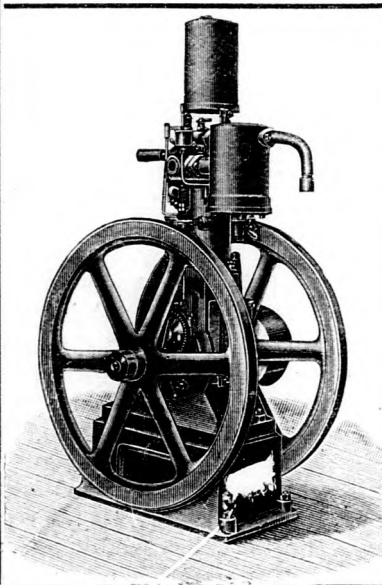
Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

BUDAPESTEN.

Petroleum és benzinmotoraink,

Msz. 17.

petroleum és benzin lokomobiljaink

(Bánki és Csonka szab. rendszere.)

adómentes ásványolajjal a legolcsóbb hajtóerő.

Hatósági engedély nélkül

bárhol felállítható. nem tűzveszélyes, egyszerű, tartós szerkezetű, gépészre nincs szükség.

Árjegyzéket kívánatra küldünk.

1899. évi forgalom: 26,480 bál.

Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét
a budapesti
gyapju-aukeziókra

melyek idei első sorozata

f. év július hó 1-én

veszi kezdetét.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál.

Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

**ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG)**
 ezelőtt **PFANHAUSER AG.**
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * **BUDAPEST** *
 VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 45.
 (ROYAL SZÁLLODA)

Gabonáinkat Vetőmagvak

értékesítsük a

legelőnyösebb beszerzése és értékesítése

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V. ker., Alkotmány-utcza 31. szám.

Szuperfoszfátot,
kénsavas-kállit, kénsavas-ammont, kovasavas-kállit (dohánytrágyázásra)
kénport, (legfinomabb = 78% Chancel oidium ellen)

r é z g á l i c z o t 98-99%

legelőnyösebben szállít a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság
BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.

„Patria” irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)